

Tekirdağ İli Tarım İşletmelerinde Gayri Safi Üretim Değerlerinin İncelenmesi

Hande Özolgun AKKURT¹

İsmail Hakkı İNAN²

¹Öğr. Gör. Dr, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Marmara Ereğlisi Meslek Yüksekokulu, hozolgun@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1204-4679

²Prof. Dr, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi ABD., hinan@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0833-4286

Özet: Tarım ülke nüfusunun sürdürülebilmesi, ekonomiye, istihdama ve milli gelire olan katkıları ile tüm dünyada ekonomik faktörlerin başında yer alan vazgeçilmez bir sektördür. Bir ülkenin tarımına gerekli önem verilmezse, o ülkenin ekonomik olarak kalkınması beklenemez. Tarım sektöründe meydana gelen sermaye yoğun gelişmelerle beraber, tarım işletmeleri için tarım muhasebesi önemli bir konuma sahip gelmiştir. Tarım işletmelerinde de muhasebe kayıtlarının diğer işletmelerde olduğu gibi tutulması gerekmektedir. Fakat ülkemizde tarım işletmelerinin büyük bir çoğunluğunun küçük işletme ve aile işletmesi olması ve bu işletmelerin muhasebe kaydı tutması ile ilgili yasal bir zorunluluk bulunmamasından dolayı muhasebe kaydı tutmamaktadır. Bu araştırmanın temel amacı tarım ve hayvancılık sektörünün vergi potansiyeline sahip olup olmadığını saptamaktır. Bu kapsamda Tekirdağ ilinde tarım ve hayvancılıkla uğraşan 182 tarım işletmesi ile görüşülmüştür. Toplanan veriler kullanılarak bu işletmelerin ekonomik analizleri yapılmıştır. Ayrıca yine bu veriler aracılığıyla gayri safi üretim değerleri incelenmiştir. Bu çalışma tarım işletmelerinin vergi potansiyeli olmadığını, tam aksine işletmelerin ödedikleri vergi ve kesintilerin elde ettikleri desteklerin çok üstünde olduğunu, çoğu işletmenin sadece net kârının değil, brüt kârının bile negatif olduğunu ortaya koymuştur. Elde edilen sonuçlara göre devlet birtakım önlemler alarak birtakım güncellemeler yapmazsa, çiftçilerin kötü olan durumunun daha da kötüye gitmesi kaçınılmazdır.

Anahtar Kelimeler: Bitkisel üretim, hayvansal üretim, maliyetler, ürün

Investigation of Gross Production Values in Agricultural Enterprises of Tekirdağ Province

Abstract: Agriculture is an indispensable sector in terms of sustaining the population of the country and contributing to the economy, employment and national income. If a country's agriculture is not given due importance, it cannot be expected to develop economically. With capital intensive developments in the agricultural sector, agricultural accounting has an important position for agricultural enterprises. In agricultural holdings, accounting records should be kept as in other holdings. However, due to the fact that the majority of the agricultural enterprises in Turkey are small enterprises and family enterprises and there is no legal obligation for these enterprises to keep accounting records, they do not keep accounting records. The main purpose of this research is to determine whether the agriculture and livestock sector has tax potential. In this context, 182 agricultural enterprises engaged in agriculture and animal husbandry were interviewed in Tekirdağ. Using the collected data, economic analyzes of these enterprises were made. In addition, the agricultural supports obtained by these enterprises and taxes and deductions paid by the farmers were compared. This study reveals that agricultural holdings do not have tax potential, on the contrary, the taxes and deductions paid by the holdings are far above the support they receive. According to the results, if the state does not make some updates by taking some measures, it is inevitable that the bad situation of the farmers will get worse.

Key Words : Crop production, animal production, costs, product

1. GİRİŞ

Tarımda bitkisel üretim, hayvansal üretimi tamamlayan ve birbirinden ayrılmaz bir bütünün parçalarıdır. Aynı zamanda bitkisel yapıya sahip olan ormanda, toprağı koruyan, su kaynaklarını besleyerek zengin hale getiren, hatta iklime de olumlu etkisi olan bir özelliğe sahiptir. Tarım ülke nüfusunun yaşamını sürdürebilmesi, ihracata yaptığı doğrudan ya da dolaylı etkileri, istihdama ve milli gelire olan katkısı, diğer sektörlerle hammadde ve sermaye temin etmesi ile tüm dünyada ekonomik faktörlerin başında yer alan vazgeçilmez bir sektördür (Doğan, 2009).

Gelişmiş ülkelerden de görülebileceği üzere, gelişme sürecinin ilk aşamalarında ekonomiye hâkim olan tarım sektörü, gelişmenin sonraki evrelerinde bu pozisyonunu gittikçe kaybetmiştir. Zaman geçtikçe ikinci hatta üçüncü sektör konumuna gerilemiştir. Benzer bir süreci günümüzde gelişmekte olan ülkeler de yaşamaktadır. Meydana gelen bu dönüşüme karşın, başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere tarım sektörü, kırsal alanda yaşayan bireylerin geçimini sağladıkları temel sektör konumunu muhafaza etmektedir. Bunun yanında tarım sektörü ekonomi kalkınmada da önemli fonksiyonlara sahiptir. Bu fonksiyonların başında beslenme için gerekli olan gıda madde üretiminin temin edilmesi gelir. Bunun yanında ekonominin döviz gereksinimlerini

karşılması, endüstriyel ürünlere talep yatırılması gibi başka fonksiyonları da vardır. Tüm bu işlevler sebebiyle dünyanın neredeyse her yerinde tarım sektörüne özel olarak önem verilmektedir (Doğan, 2009).

Çiftçiler yaptıkları işlerde elde ettiği kazançları, verimliliklerini veya başarı ve başarısızlığını öğrenmek amacıyla muhasebe kayıtlarından faydalanmalıdırlar. Tarım işletmelerinde muhasebe tutulmasının faydaları şu şekilde sıralanabilir (Şentürk ve Yardımcıoğlu, 2018):

- Üretim maliyetinin belirlenmesi,
- Kıt olan üretim kaynaklarının etkin bir şekilde kullanılabilmesi ve böylece azami gelirin elde edilmesi,
- Kayıtlara dayanılarak veri tabanı oluşturulması,
- Üretim maliyetlerinin muhasebe kayıtlarına dayanılarak hazırlanması aynı zamanda devletin uygulayacağı tarım politikalarının belirlenmesine de yardımcı olacaktır.

Başta büyük tarım işletmeleri olmak üzere tüm işletmelerin, ana faaliyet konusu tarım olsa da faaliyetlerin niteliği, hacmi, çeşitliliği ve karlılığından ötürü endüstri işletmesi gibi yönetilmeleri gerekmektedir. İşletme yönetimi tarafından pazarlama, üretim, finansman ve muhasebe gibi bölümler oluşturulur ve bu bölümler üretimden satışa kadar birçok alanda faaliyetlere yön verir. Özellikle son yıllarda tarımda ihracata ağırlık verilmesi sayesinde tarımdaki gelişme hızlanmıştır. Bu durum da işletmelerde muhasebe bölümünün önemli bir konuma taşınmaktadır (Fidan, 2018).

Fakat ülkemizde tarım işletmelerinin büyük bir çoğunluğunun küçük işletme ve aile işletmesi olması ve bu işletmelerin kayıt tutması ile ilgili yasal bir zorunluluğun olmaması sebebiyle işletmeler muhasebe kaydı tutmamaktadırlar.

Türkiye’de tarımın ekonomi ve istihdam içindeki payı geçmişten beri küçümsenmeyecek kadar büyük olmuştur. Bu sebeple bu sektör hep gündemde olmuş, ama bu alanda oluşan problemlere kalıcı çözümler getirilememiştir. Özellikle gerçekleştirilen destekleme politikaları ussallıktan uzak ve çoğu defa halkçı kaygılara dayandırılmıştır. Bu durum da tarım sektörünün diğer alanlarında yer alan problemlerin çözüme kavuşturulmasına engel olmuştur. Farkına varılmadan da olsa, destekleme ödemeleri tarımsal nüfusu tasfiye edici bir politika olarak kullanılmamış, tam aksine tarımsal üretimi arttırıcı şekilde kullanılmıştır. Bu da verimlilik, çok parçalılık gibi problemlerin çözülmesinde engel teşkil etmiştir (Acar ve Bulut, 2009).

Tecim (2008)’e göre, özellikle vergi sisteminin beyana dayandığı ekonomilerde, mükelleflerce yerine getirilen beyanların doğru olup olmadığının denetlenmesi gerekmektedir. Yazara göre başarılı bir vergi sistemi, vergi mevzuatını kolay anlaşılması, vergi yasalarının hız ve güvenilirliğinin artması, etkin bir vergi denetiminin sağlanması son derece önemlidir. Çalışmaya göre vergi denetiminin amacına ulaşabilmesi için, vergi idaresinin uygulayacağı çeşitli politika ve stratejilerle, vergi denetiminin etkinliğinin sağlanması gerekmektedir. Taşdelen (2010) yaptığı çalışmada vergi kesintisinden bahsederek, vergi kesintisinin zirai kazançların vergilendirilmesinde kullanılan yaygın bir vergilendirme yöntemi olduğunu açıklamıştır. Aynı zamanda gerçek usul vergilendirmede de vergi kesintisi olduğunu, sadece vergi kesintisi yöntemiyle vergilendirilen çiftçilerin kayıt tutma ve ödedikleri vergilerini bildirme zorunlulukları bulunmadığını açıklamıştır. İşletme büyüklüğü ölçülerini aşanlar ve zirai araç ölçüsüne sahip olan çiftçilere ise gerçek usul vergilendirme uygulanmakta ve bu çiftçiler için işletme hesabı esas geçerli olmaktadır. İstedikleri takdirde bu çiftçilerin bilanço esasını seçme hakları da bulunmaktadır.

Tokay ve Deran (2011) çalışmalarında tarım sektörü genelinde üretime ilişkin faaliyetlerin iç içe girmiş olması, sektörde faaliyet gösteren bireylerin yeterli eğitime sahip olmaması, tarım işletmelerinin endüstri işletmelerine göre küçük olması, vergi mevzuatının işletmeleri kayıt tutmaya özendirmemesi gibi sebeplerle bir belge düzeninin olmadığını ve muhasebeye gerekli önemin verilmediğinden bahsetmişlerdir. Yazarlara göre birçok tarım işletmesi sahip oldukları iyi bir belge ve defter düzenine dayalı muhasebe verileri sayesinde, yatırım yapma ya da yapmama, üretme ya da üretimi durdurma kararı almaktadırlar. Bu sebeple bu işletmeler muhasebe departmanında birden fazla muhasebe elemanı çalıştırarak, mali ve mali olmayan kayıtları tutmakta ve karar süreçlerinde bu bilgileri kullanmaktadırlar.

Hayran (2013) yaptığı çalışmada tarımın yüksek bir vergi potansiyeline sahip olduğunu, ayrıca tarımda vergilemenin tarım politikaları aracı olarak da kullanılabilmediğinden bahsetmiştir. Tarımsal kazancın vergilendirilmesinde en yaygın olarak kullanılan stopaj usulü vergilendirmenin kayıt tutma zorunluluğu getirmemesi sebebiyle, tarım işletmelerinin kayıt tutmadığından bahsetmiştir. Çalışmada, tarımsal kazancın vergilendirilmesinde tüm tarım işletmelerinin gerçek usule göre vergilendirilmelerinin, kayıt tutmayı yaygınlaştıracığı, her türlü ekonomik analize olanak sağlayabilen kayıtlar sayesinde tarım politikalarının

daha güvenilir belirlenebileceği, uygulanan bu politikaların tarım kesimine etkilerinin daha sağlıklı analiz edilebileceği sonucuna varılmıştır.

Bu araştırmanın temel amacı tarım ve hayvancılıkla uğraşan işletmelerin vergi ödeme potansiyeline sahip olup olmadığını saptamaktır. Bu kapsamda Tekirdağ ilinde tarım ve hayvancılıkla uğraşan 182 tarım işletmesi ile görüşülmüştür. Toplanan veriler kullanılarak bu işletmelerin ekonomik analizleri yapılmıştır. Ayrıca yine bu veriler aracılığıyla gayri safi üretim değerleri incelenmiştir. Böylelikle bu ildeki tarımsal işletmelerin ekonomik durumları ortaya konmuştur.

Bu çalışmada tarımsal işletmelerin vergi potansiyeli olmadığı, tam aksine işletmelerin ödedikleri vergi ve kesintilerin elde ettikleri desteklerin çok üstünde olduğu, çoğu işletmenin sadece net kârının değil, brüt kârının bile negatif olduğu ortaya konmuştur.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışmanın ana materyalini Tekirdağ ilinde 20 dekar altında ve 400 dekar üstündeki işletmeler hariç, tarım ve hayvancılıkla uğraşan işletmeler ile yüz yüze yapılan anket yardımıyla sağlanan birincil veriler oluşturmaktadır. Çiftçilere tüm faaliyetlerini bunun yanında, elde ettikleri destekler ve çiftlik muhasebe veri ağıyla ilgili bilgileri de kapsayan işletme analiz anketleri uygulanmıştır. Araştırma ile ilgili istatistikî bilgi ve kayıtların elde edilmesinde, Tarım İl Müdürlüğü, çeşitli kamu ve özel kuruluşlar

ile muhasebe konusunda faaliyet gösteren kurumlardan yararlanılmıştır.

Çalışmada kullanılacak veriler elde edilirken araştırma bölgesinde yer alan tüm çiftçilerle görüşmek mümkün olmadığı için örnekleme yapılmıştır. Örnekleme amacıyla Tekirdağ ilinde tarım ve hayvancılıkla uğraşan tarım işletmelerine ait tüm popülasyon Çiftçi Kayıt Sistemi'nden elde edilmiştir. Tekirdağ ilinde bulunan tarım işletmesi sayısı oldukça fazla olduğundan, zaman ve maddi kısıtlardan dolayı 20 dekar altında ve 400 dekar üzerinde tarım arazileri olan çiftçilerin popülasyon dışı bırakılmasına karar verilerek örneğe dahil edilmemiştir. Bu nedenle 20 dekar üzerinde ve 400 dekar altında olan toplam 22.080 tarım işletmesi, örnekleme dahil edilmiştir.

İşletmeler arazi büyüklüklerine göre 5 ayrı grupta incelenmiştir. Bu grupların belirlenmesinde normal dağılım yöntemi kullanılmıştır. Buna göre gruplar 20-40 dekar, 41-80 dekar, 81-140 dekar, 141-250 dekar ve 250 dekar ve üzeri şeklinde oluşturulmuştur.

182 tarım işletmesi, işletme büyüklük gruplarına oransal dağıtım yöntemine göre dağıtılmıştır. 20 – 40 dekar arası işletmelerden 27 adet, 41– 80 dekar arası işletmelerden 43 adet, 81 – 140 dekar arası işletmelerden 39 adet, 141 – 250 dekar arası işletmelerden 44 adet, 250 dekar ve üzeri işletmelerden 29 adet olmak üzere 182 işletme ile yüz yüze görüşülerek işletme analizi ve elde ettikleri destekler ve katlandıkları maliyetlerle ilgili bilgiler alınarak destek maliyet analiz anketi yapılmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Tablo 1. İşletme Büyüklük Gruplarına ve Tüm İşletmeler Ortalamasına Göre Dekara Düşen Gayri Safi Bitkisel Üretim Değerleri (2015 Yılı)

Bitkisel Üretim Faaliyetleri	İşletme Büyüklük Grupları (Dekar)										Tüm İşletmeler Ortalaması	
	20-40 Arası		41-80 Arası		81-140 Arası		141-250 Arası		250+		Birim GSÜD	Birim Brüt Kar
	Birim GSÜD	Birim Brüt Kar	Birim GSÜD	Birim Brüt Kar	Birim GSÜD	Birim Brüt Kar	Birim GSÜD	Birim Brüt Kar	Birim GSÜD	Birim Brüt Kar		
Arpa	367,5	183,54	302,5	134,45	338,67	170,95	318,93	121,29	376,83	229,05	343,06	168,21
Ayçiçeği	252,78	37,78	259,29	75,52	257,22	90,11	271,83	103,42	282,84	133,19	265,38	92,46
Buğday	369,35	77,73	376,08	106,86	378,63	122,92	395,4	141,35	399,95	161,87	384,76	125,19
Ekipman İşl. Dışı Geliri	-	-	-	-	-	-	9.000	9.000	-	-	9.000	9.000
Kayısı	1.000	45,34	-	-	-	-	-	-	-	-	1.000	45,34
Kiraz	1.250	759,53	2.250	1.337,95	1.750	879,1	-	-	-	-	2.083,33	1.192,19
Macar Fiği	156	101	244,8	20,32	316,25	117	-	-	143	58,20	253,45	37,31
Soğan	1.250	133	1.800	531,93	1.800	114,89	-	-	-	-	1.616,67	139,12

Zeytin	1.250	807,69	1.250	786,11	-	-	-	-	-	-	1.250	796,9
Üzüm	2.000	1.679,04	850	533,77	640	324,94	-	-	-	-	1.085	767,88
Kanola	-	-	480	244,85	360	152,59	400,42	187,97	395,42	195,24	397,87	191,07
Yonca	-	-	234,75	182,25	291,25	205,95	260	261,05	-	-	262,67	245,98
Armut	-	-	-	-	1.500	257,35	-	-	-	-	1.500	257,35
Elma	-	-	-	-	1.500	698,47	-	-	-	-	1.500	698,47
Karpuz	-	-	-	-	875	238,1	-	-	1.250	554	1.000	343,4
Kavun	-	-	-	-	1.500	1.023,46	-	-	-	-	1.500	1.023,46
Mısır	-	-	-	-	316,67	173,17	300	166,80	300	174,13	306,25	170,10
Tritikale	-	-	-	-	444	214,51	-	-	-	-	444	214,51
Yulaf	-	-	-	-	350	153,71	-	-	-	-	350	153,71
Çavdar	-	-	-	-	335	138,81	-	-	-	-	335	138,81
Şeftali	-	-	-	-	1.250	325,4	-	-	-	-	1.250	325,4

İşletme Büyüklük Gruplarına ve Tüm İşletmeler Ortalamasına Göre Dekara Düşen Gayri Safi Hayvansal Üretim Değerleri (2015 Yılı)

ayvansal Üretim Faaliyetleri	İşletme Büyüklük Grupları (Dekar)											
	20-40 Arası		41-80 Arası		81-140 Arası		141-250 Arası		250+		Tüm İşletmeler	
	Birim GSÜD	Birim Brüt Kar	Birim GSÜD	Birim Brüt Kar	Birim GSÜD	Birim Brüt Kar	Birim GSÜD	Birim Brüt Kar	Birim GSÜD	Birim Brüt Kar	Birim GSÜD	Birim Brüt Kar
Besi Sığırcılığı	2.055,56	1.504,22	1.061,51	1.333,11	1.174,98	984,33	1.278,31	236,17	7.500	382	934,69	435,46
Koyunculuk	143,38	36,2	220,18	19,67	243,55	87,30	249,96	102,26	136,92	56,78	249,56	43,83
Süt Sığırcılığı	1.440,30	803,33	1.448,18	1.192,45	1.178,41	582,51	1.124,30	931,86	833,33	426,96	277,50	270,12

Tablo 1.'de işletme büyüklük gruplarına ve tüm işletmelere göre faaliyetlerinden elde edilen birim gayri safi üretim değerleri ve birim brüt kâr tutarları gösterilmiştir. Gayri safi üretim değeri, işletmenin bütününe ya da işletme faaliyetlerinden birine ait olan gelir olarak ifade edilebilir (İnan, 017, s. 40).

1.'de görüldüğü üzere, 20-40 dekar arasında büyüklüğe sahip olan işletmeler en yüksek birim gayri safi üretim değerini besi sığırcılığı faaliyetinden elde ederken, en düşük birim gayri safi üretim değerini koyunculuk faaliyetinden elde etmiştir. Besicilik faaliyetinde temel hedef, hayvanların en kısa sürede ve ekonomik biçimde maksimum ekonomik canlı ağırlığına ulaşmalarının sağlanmasıdır. Besi sığırcılığında gayri safi üretim değerinin yüksek çıkmasının sebebi, işletmelerin besicilikte sahip olduğu hayvanları en kısa ve en ekonomik biçimde canlı ağırlıklarına ulaşmalarını sağlayarak bunun avantajıyla beraber besi hayvanlarını en yüksek fiyatlarla satabilmektir. Koyunculuk faaliyetinde gayri safi üretim değerinin düşük olmasının nedenlerinden biri, faaliyet sonucunda elde edilen ürünlerin satış fiyatının

düşük olmasıdır. Yapılan hayvancılık faaliyetinin maliyeti, bu faaliyet sonucu elde edilen gelire yakın ya da daha fazladır.

Bu gruptaki birim (dekar başına) brüt kâr incelendiğinde ise en yüksek birim brüt kâr, üzüm yetiştirme faaliyetinden elde edilirken, en düşük birim brüt kâr ise koyunculuk faaliyetinden elde edilmiştir. Burada birim brüt kârın düşük çıkması, ya gayri safi üretim değerinin düşüklüğünden ya da değişken masrafların yüksekliğinden kaynaklanmaktadır. GSÜD'nin yüksek çıkması ise dekara verimin ya da ürün fiyatlarının yüksekliğindedir. Üzüm yetiştiriciliğinde işletmelerin değişken masraflarının düşük olması sebebiyle brüt kâr yüksek çıkmıştır. Koyunculukta birim brüt kârın düşük çıkmasının sebebi gayri safi üretim değerinin düşük olmasıdır.

41-80 dekar arasındaki işletmeler dikkate alındığında en yüksek birim gayri safi üretim değeri ve birim brüt kâr kirazdan elde edilirken, en düşük birim gayri safi üretim değeri ve en düşük birim brüt kâr koyunculuktan elde edilmiştir. Kiraz

yetiştiriciliğinde brüt kârın yüksek çıkmasının sebebi, kiraz fiyatlarının yüksek olması dolayısıyla kiraz yetiştiriciliğinin gayri safi üretiminin yüksek olması, bunun yanında değişken masraflarının da düşük olmasıdır.

81-140 dekar arasında büyüklüğe sahip olan işletmeler en yüksek birim gayri safi üretim değerini

141-250 dekar arasındaki işletmelerde en yüksek birim gayri safi üretim değeri ve birim brüt kâr ekipmanların işletme dışı gelirinden elde edilmiştir. En düşük birim gayri safi üretim değeri ve birim brüt kâr ise işletmelerin koyunculuk faaliyetlerinden elde edilmiştir. Ekipmanların işletme dışı gelirinden elde edilen yüksek gayri safi üretim değerinin sebebi, elde edilen bu gelirden hiçbir kesinti olmaksızın işletmenin eline geçmesidir. Dolayısıyla birim brüt kâr formülünden de anlaşılacağı üzere, bu faaliyette herhangi bir değişken masraf kesintisi de olmamasından dolayı gayri safi üretim değeri tutarı, birim brüt kâr tutarına eşit olmuştur.

250 ve üzeri dekar büyüklüğüne sahip olan işletmelerde ise durum şu şekildedir: En yüksek birim gayri safi üretim değeri besi sığırcılığı faaliyetinden elde edilirken, en düşük birim gayri safi üretim değeri ve birim brüt kâr koyunculuk faaliyetinden elde edilmiştir. En yüksek birim brüt kâr ise karpuz yetiştiriciliğinden elde edilmiştir. Karpuz yetiştiriciliğinde değişken masrafların düşük olmasından dolayı, birim brüt kâr miktarı yüksek çıkmıştır.

Tüm işletmeler incelendiğinde, en yüksek birim gayri safi üretim değeri ve birim brüt kâr ekipmanların işletme dışı gelirinden elde edilirken, en düşük birim gayri safi üretim değeri ve birim brüt kâr ise işletmelerin koyunculuk faaliyetlerinden elde edilmiştir.

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada Tekirdağ İli Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nden konu ile ilgili ve tedarik edilebilen 2015 yılı Çiftçi Kayıt Sistemi verileri kullanılmıştır. Çiftçi kayıt sistemi verilerine göre 22.080 tarım işletmesi bulunmaktadır. Tekirdağ ilinde tarım işletme sayısı ya da çiftçi sayısının fazla olması, zaman ve maddi kısıtlardan dolayı anketlerde 20 dekar altında ve 400 dekar üzerinde yer alan işletmeler popülasyon dışı bırakılmıştır.

Tekirdağ İli tarım işletmelerinin ekonomik analizi ve elde ettikleri tarımsal desteklerle çiftçilerin ödedikleri vergi ve kesintileri ortaya koymak amacıyla ilde 182 işletmeyle görüşülmüş, her bir işletmenin yaptığı tüm üretim faaliyetleri, katlandıkları maliyetler ve diğer konular hakkında

soğan yetiştiriciliğinden, en düşük birim gayri safi üretim değerini ve birim brüt kârını koyunculuktan elde etmektedir. Bu büyüklük grubundaki işletmelere en yüksek birim brüt kârı ise kavun yetiştiriciliği sağlamaktadır. Kavunda brüt kârın yüksek çıkmasının nedeni, ürün satış fiyatının yüksek olması, bunun yanında değişken masraflarının düşük olmasıdır.

anketler doldurularak detaylı bilgiler toplanmıştır. Elde edilen veriler gerek 182 işletmenin toplamı, gerekse işletme büyüklük gruplarına göre hesaplanarak yorumlanmıştır. İşletmeler sahip oldukları arazi bakımından 20-40 dekar arası, 41-80 dekar arası, 81-140 dekar arası, 141-250 dekar arası ve 250 dekar ve üzeri olmak üzere 5 farklı tabakaya ayrılmış, bu grupların verileri de özel olarak yorumlanmıştır.

Yapılan çalışmadan da görüldüğü üzere, sadece net kârın değil brüt kârların bile negatif olarak hesaplanması, çiftçilerin kısa dönemde zarar ettiğini, uzun dönemde ise üretime devam edecek durumunun olmadığını göstermektedir. İşletmelerin faaliyetlerini devam ettirebilmesi için en azından sabit giderlerinin tamamını, değişken giderlerinin ise bir kısmını karşılaması gerekmektedir. Bu sebeple anlaşıldığı üzere işletmeler uzun dönemde faaliyetlerine son vermek zorunda kalacaktır.

Tekirdağ ilinde tarım ve hayvancılıkla uğraşan işletmelerin ekonomik durumunu ortaya koyduğu, işletmelerin etkinlik standartlarının ortaya koyularak yorumlandığı, destek ve vergi ve kesintilerinin analizinin yapılarak durumun ortaya konduğu bu çalışmada söz konusu olan işletmelerin durumları hakkında ortaya çıkan sorunlar ve bu konu ile ilgili çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Tarım kesiminin küçük işletme olmaktan kurtularak kendilerini sürekli olarak gelişen teknolojiye ayak uydurarak modern bir hale gelmesi için muhasebe kaydı tutmaları şarttır. Fakat ülkemizde tarım işletmelerinin büyük bir çoğunluğunun küçük işletme ve aile işletmesi olması ve bu işletmelerin kayıt tutması ile ilgili yasal bir zorunluluğun olmaması sebebiyle işletmeler muhasebe kaydı tutmamaktadırlar. Devlet muhasebe kaydı tutulmasını zorunlu tutarak, kayıt tutmayan işletmelere cezai yaptırımlar uygulamalı ve muhasebe kayıtlarının tutulmasına çiftçiye teşvik edici uygulamalar getirmelidir.
- Devlet tüm tarım ve hayvancılıkla uğraşan çiftçilere her türlü muhasebe kayıtlarının tutulmasına olanak sağlayacak bir veri ağı oluşturmalıdır.

- Yapılan çalışma sonucunda elde edilen verilere göre çiftçilerin tümüne yakını muhasebe kaydı tutmamaktadır, bunun yanında muhasebe konusunda da bilgi sahibi değildir. Bu konuda çeşitli kamu kurumları her konuda çiftçiye eğitim geliştirecek eğitimler vermelidir. Böylelikle verimlilik artacak, israf azalacaktır.
- İşletmelerin faaliyetlerini büyütmelerine olanak sağlayacak düşük faizli krediler verilebilir.
- Ülkemizde Katma Değer Vergisinin şekli stopaj usulüyle vergilendirilen tarım işletmelerini zor durumda bırakmaktadır. Bunun sebebini açıklamak gerekirse stopaj usulüyle vergilendirilen çiftçiler satın aldıkları tüm girdiler için Katma Değer vergisi ödemektedirler. Bunun yanında, yaptıkları satışlarda KDV tahsil edememektedirler. Bu durumda stopaj usulüyle vergilendirilen tüm Katma Değeri Vergisini yüklenmektedirler. Çiftçilerin girdi satın alırken ödedikleri %18 KDV oranı yüksektir. Bu oranın düşürülmesi tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin gelişmesi ve çiftçilerin zor durumda kalmaması açısından olumlu bir hareket olacaktır. Hatta çiftçilerin tarımsal ve hayvansal üretimde kullanmak üzere satın almış oldukları girdiler için bunu belgelendirmek suretiyle KDV muafiyeti sağlanabilir.

- Üretilen ürünlerin satışı konusunda problemler bulunmaktadır. Üretilen ürünler ya elde kalmakta ya da çok düşük fiyattan satılmaktadır. Bu sebeple devletin alım fiyatlarını belirlerken çiftçiye ve çiftçinin üretim maliyetini de göz önüne almalı, buna uygun bir fiyat düzeyi belirlenmelidir. Bunun yanında alım kooperatifleri kurulmak suretiyle ürünlerin satış fiyatında artış sağlanabilir.

Kaynaklar

- Acar, M. ve Bulut, E. (2009). Türkiye’de ve dünyada tarımsal destekleme politikalarında son gelişmeler, Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 9(14), 2-4.
- Doğan, A. (2009). Ekonomik kalkınma sürecinde tarımın katkısı: Türkiye örneği. Selçuk Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 9(17):365-368
- Fidan, H. (2018). Tarım muhasebesinin tanımı, önemi ve amaçları, Balkan and Near Eastern Journal of Social Sciences, 04(01), 92-99
- İnan, İ.H. (2017), Tarımsal işletme yönetimi, İstanbul: İdeal Yayıncılık.
- Kumbar, N. ve Unakıtan, G. (2011). Trakya bölgesinde kanola üretiminin ekonomik analizi. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 8(1), 76
- Şentürk, K. C. ve Yardımcıoğlu, M. (2018). Türkiye’de tarımsal faaliyetlerin vergi ve muhasebe uygulamalarındaki durumu. Social Sciences Studies Journal,4(13),18-34